

DOMOLJUB

Glasiilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za inozemstvo 25 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Lesne zadruga in Auerspergovi gozdi.

Opomba uredništva. V zadnjem času je socialistično časopisje zagnalo velik hrušč, ker so do izkoriščanja Auerspergovih gozdov dobile pravico naše kmetске zadruga, ne pa židovski spekulant, s katerimi so imeli socialisti za časa liberalno-socialistične vlade že tozadavne dogovore. Sledeči članek, ki nam je došel iz Ribniške doline, jasno dokazuje ljudsko politiko naše stranke, obenem pa naj služi ljudem, katere begajo socialisti z najrazličnejšimi lažmi, v pojasnilo.

Več kot Reka in njen pristan je danes gotovemu delu jugoslovanske javnosti pogodba za izkoriščanje kneza Auerspergovih gozdov. Ze delj čas se obravnava to vprašanje v našem časopisju. Interesirana je na tem tudi S. L. S. po Gospodarski Zvezi, ki je v družbi dveh organizacij tudi zakupnica omenjenih gozdov. Zadnjič je izjavila Gospodarska Zveza, da ni šla v ta pogajanja sama in za se, marveč le kot centrala lesnih zadrug. Razmeroma največ lesa je prevzela Lesna zadruga v Dolenji vasi, zato se čuti dolžno podati javnosti več jasnosti o sproženem vprašanju.

Preden so bile Sava in Panonija pa Sever in Savinja, se je že l. 1915. ob dr. Krekovič nasvetih in navodilih sešla Lesna zadruga. Delovala je tekom vojske v bolj malem obsegu in šla za tem, da zlasti revnejšemu delavstvu gre na pomoč posebno glede kuriva z nižjimi cenami, ki so od leta 1915. dnevno rastle.

Lani pa, ko so prvič prišli gozdovi, ki padejo pod državno nadzorstvo, v javno oddajo, se je Zadruga zavzela za del Auerspergovih gozdov, pa odšli smo prazni, ker je vse vzela Sava in njena podružnica Velika Gora. Tekom petletnega obdobja je Lesna zadruga jasno delala v ljudski blagor. Kar je preostalo dobička, se je v glavnem določalo le za javne koristne namene in naprave. N. pr.: Postajališče Lipovec nima čakališča. Ljudstvo je zaprosilo železniško upravo, ki je pa odgovorila, da zahteva gotovo vsoto, ki naj jo interesente prispevajo. Da ni bilo treba novega bremena nakladati ljudstvu, ki je itak precej žrtvovalo za ustanovitev postajališča, je vso vsoto plačala Lesna za-

druga. Zakaj se popravila še niso izvršila, to ve železniško ravnateljstvo.

Seveda Zadruga je delovala v malem obsegu, zato vsote niso bile velike, a značilen je duh, ki je preveval zadrugarje, da se je v glavnem vse vililo v občekoristne namene. Ta duh ni mogel priti do veljave, dokler Zadruga ni zavzemala širšega delokroga. To pa naj bi se doseglo baš potom zakupa gozdov kneza Auersperga. Po Gospodarski Zvezi pa je Zadruga dobila tovarno Glažuto in primerno količino lesa. In preden je prva sekira zapela, preden je prva žaga zažvižgala v korist zadruga, so zadrugarji na občnem zboru storili sklep: Dokler imamo v zakupu tovarno in les iz gozdov kneza Auersperga, to je skozi 15 let, bo vsako leto čisti preostanek šel deloma v rezervni fond, tretjina čistega pa gre vedno le v javno koristne naprave in namene cele doline v okraju. Da pa se ne bi zanamei izneverili plemeniti nalogi, še dostavlja, da se ta sklep more spremeniti s štiripetinsko večino vseh zadrugarjev.

S tem je zadruga pokazala, da je in ostane ljudsko podjetje, ljudska last, ljudska korist. Kdo je v zadrugi! Kmetje, mali lesni trgovci, vozniki, gremo še naprej: tudi gozdni delavci pridejo k nam. Ob takem povzetju bi bili potrebni veliki denarni fond. Ljudstvo jih ne zmore — saj delež po 500 K. Zato nam je potrebno močno ozadje Gosp. Zveza. Pot do pravične agrarne reforme pelja le v tej smeri. Če smo vneti za ljudsko splošno korist, si moramo nastaviti načelo: Ob vsakem večjem gozdnem kompleksu imej prednost Zadruga malih, ki pa jih ne sme družiti lastna sebičnost, marveč splošna korist, ki jo zaenkrat izvaža ona tretjina v ljudske namene. V tem vidimo začetek posplošenja premoženja, ki naj pride v narodovo korist. So danes v Sloveniji trgovske organizacije, ki bodo baš v lesni trgovini delili milijonske dobičke in če bi ena tretjina istih šla v občekoristne naprave, kaj bi bilo narodu pomagano! Občekoristne naprave niso samo kak most, mislimo vendar enkrat na okrajne hiralnice, ki nam jih je treba kot suhi kepi dežja, mislimo na večje zavode, za osirotele otroke, mislimo na vpeljavo živinske zavarovalnice itd.

Za ribniško dolino je treba vendar enkrat z regulacijo Bistrice. Milijonsko pod-

jetje, interesentje ne spravijo tretjino milijona, četudi je skoro vsako leto vsled poplav nadmilijonska škoda. Naša država dolgo še ne bo zmogla večjih podpor in sploh se mora načelo, ki je doslej veljalo, da za vsak plot, za vsako špero, prispeva polovico stroškov država, pozabiti za par desetletij vsled državnih financ. Nasprotno so pa organizacije obvezane podpirati javni interes. Obveljati mora načelo, da se ob ustanovitvi vsakega podjetja, ki obeta večji dobiček, stavi gotovi del v javne dobre namene in naprave. Utriti pot tej misli si stavi za nalogo Lesna zadruga. Država mora uvideti, da taka organizacija zasluži predvsem upoštevanje, posebno ker je načelnik zadruga ob sklepanju pogodbe prodrl z zahtevo obrtnikov, da imajo obodarji in škafarji v vseh gozdovih Auersperga les v obrtne namene zagotovljen. Javnost naj sodi, li ni ravnala Gospodarska Zveza v ljudsko korist, ko se je zavzela za del izkoriščanja Auerspergovih gozdov. Za sedaj en del, prišel pa bo čas, ko bodo take organizacije toliko močne, da bodo same vzele v zakup velike šume, za sedaj pa ljudstvo popolnoma odobrava, ker boljše nečto nego ništa.

Občinski volilni red za Slovenijo.

Dne 8. junija je bil na Slovenskem razglašen občinski volilni red ter je s tem dnevom stopil v veljavo. »Uradni list« z dne 8. junija priobčuje novi volilni zakon za občinske volitve na Slovenskem.

Najvažnejše določbe tega volilnega reda so na kratko sledeče:

Pravico voliti imajo vsi oni 21 let stari državljani moškega ali ženskega spola, ki imajo vsaj že eno leto svoje redno bivališče v občini. Javni nameščenci pa imajo volilno pravico, če vsaj od dne, ko so bili volilni imeniki prvič razgrnjeni, redno bivajo v občini. Voliti je treba osebno.

Pravice voliti nimajo vojaki, častniki, vojaški uradniki; dalje osebe, ki so pod očetovsko oblastjo in pod varuštvom ter občinski reveži.

Izvoljen sme biti vsak moški ali ženski državljan, ki je dopolnil 24. leto, če ni izvzet od volilnosti.

Voliti smejo, a voljeni biti ne smejo: občinski uradniki, uradniki oblastev, ki neposredno nadzorujejo občinsko upravo itd. Voliti in voljene ne smejo biti osebe, ki so bile obsojene radi hudodelstva ali prestopka tatvine, poneverbe, sleparstva, sovodstva, radi veriženja, tihotapstva itd. Dalje so izključene ženske, ki so bile obsojene zaradi izvrševanja nečistega obrta, ter ženske, ki so pod pravno nadzorstvom; dalje pijanci, osebe, ki so v konkurzu itd.

Število občinskih odbornikov. Občinski odbor sestoji v občinah: Z manj ko 500 prebivalci iz 10 odbornikov in 10 namestnikov; z manj ko 2000 prebivalci iz 16 odbornikov in 16 namestnikov; z manj ko 5000 prebivalci iz 24 odbornikov in 24 namestnikov; z manj ko 10.000 prebivalci iz 32 odbornikov in 32 namestnikov; z manj ko 20.000 prebivalci iz 36 odbornikov in 36 namestnikov; z manj ko 40.000 prebivalci iz 40 odbornikov in 40 namestnikov; s 40.000 ali več prebivalci iz 48 odbornikov in 48 namestnikov.

Kandidatne liste. Občinske odbornike je voliti po obvezni listi. Zato morajo stranke, ki se potegajo pri volitvah, do določenega roka predložiti županu kandidatno listo. Kandidatne liste se morajo vpisati na uradno izdano, z županovim podpisom, datumom in uradnim pečatom opremljenem tiskanem obvezcu, ki ga je ljubiti pri županu.

Volišča ne smejo biti v gostilnah in kramah. Zenske morajo imeti volišče, loženo od moških.

Volilna dolžnost. Vsak, ki ima po tem volilnem r du pravico voliti, je dolžan priti na volišče in oddati uradno glasovnico. Kdor se tej dolžnosti brez opravičenega razloga odtegne, se kaznuje z globo 20 do 200 kron. Opravičujejo pa volilca sledeči razlogi: bolezen ali oslabele, uradne ali sicer neodložljive stanovske dolžnosti, potovanje izven Slovenije, prometne ali druge nepremagljive okoliščine. — Poleg tega niso podvrženi volilni dolžnosti redovniki in redovnice.

Nadaljnje važne določbe volilnega reda so še:

Volilni imeniki. V občinah z lastnim statutom mora mestni magistrat dati tako prvotno razgrnjeno, kakor tudi popravljenega volilne imenike pravočasno in v zahtevnem številu razmnožiti in jih na zahtevanje od začetka reklamacijskega roka, oziroma od razglasitve volitve, izročiti vsakomur proti povračilu napravnih stroškov, ki odpadejo na vsak izvod zahtevanih imenikov. V ostalih občinah je vsakemu volilcu prepuščeno, da v uradnem prostoru ob navadnih uradnih urah, najmanj pa vsak dan od 9. do 12. ure in v občinah z vsaj 2000 prebivalci tudi še od 15. do 18. ure, v dobi, določeni za razgrnitev volilnih imenikov, prepíše te imenike. Občina mora v ta namen napraviti vsaj tri poverjene prepise volilnih imenikov, in sicer mora vsekakor vsaka politična stranka, še dejansko obstoječa v občini, imeti prihrko, da ga prepíše.

Volilni razglas. Volitev se mora vsaj štiri tedne prej vsem osebam, ki imajo pravico voliti, dati na znanje, in sicer na sle-

deči način: V občinah z lastnim statutom na občinski deski in v »Uradnem listu«, v ostalih občinah pa na občinski deski in z oklicom na nedeljo po glavni službi božji pred župnimi cerkvami.

Volilne izkaznice in glasovnice. Vsem volilnim upravičencem je vsaj osem dni pred volitvijo proti dostavnici vročiti volilne izkaznice in glasovnice. Volilne listine, ki se ne dajo dostaviti, je shraniti pri županu (mestnem magistratu) in izročiti le volilnemu upravičencu ali izkazanemu zastopniku. Ako je istovetnost volilnega upravičenca ali njegovega zastopnika dvomljiva, se mora izkazati po listinah ali znanih pričah. Tudi je volilne upravičence pri razglasitvi volitve opozoriti na to, da lahko pridejo osebno k občini po svoje volilne listine, ako bi jih ne bili prejeli iz kakršnegakoli vzroka najkasneje 48 ur pred volitvijo. — Volilna izkaznica mora obsežati tekoče številke volilnega imenika, natančno označbo (ime in priimek) volilnega upravičenca, kakor tudi volišče in dan volitve, uro nje začetka in zaključka. Tudi je na izkaznici izrečno pripomniti, da se smejo pri volitvi uporabljati le uradno izdane in z uradnim pečatom označene glasovnice. Namesto izgubljenih ali neravnih izkaznic ali glasovnic mora izdati župan (mestni magistrat) duplikat izkaznice, oziroma drugo glasovnico vsakemu volilnemu upravičencu, ki to zahteva. Duplikat izkaznice se mora označiti za takega, izdajo duplikata pa je zabeležiti v volilnem imeniku. Volilni upravičenci, ki se izkažejo z volilno izkaznico, dobe proti odškodnini tudi pri političnem oblastvu, omenjenem v § 9., odstavku 5., uradne glasovnice s pečatom tega oblastva. Namesto izgubljenih ali neravnih glasovnic mora izročiti predsednik volilne komisije na dan volitve volilnim upravičencem na njih zahtevo drugo glasovnico.

O naših vojnih ujetnikih.

Poslanec dr. Hohnjec je pretekli mesec stavil na našo vlado interpelacijo o položaju in številu jugoslovanskih vojnih ujetnikov v Italiji in Rusiji. Od vojnega ministra je dobil naslednji odgovor:

I. V Italiji je še:

1) 300 jugoslovanskih ujetnikov, ki bodo prišli iz Bara v Dubrovnik okoli 1. junija t. l.

2) 119 ujetnikov rekonvalescentov, ki bodo poslani v domovino, ko ozdravijo.

3) 10 jugoslovanskih ujetnikov v Palermo, ki so dali izjave, da se ne vrnejo več v domovino.

Torej skupno je še 429 ujetnikov, od katerih se jih 10 noče vrniti, drugi pa se vrnejo skoro.

II. Iz Rusije je zadnji čas prišlo 2221 jugoslovanskih ujetnikov. Kar se tiče vprašanja, koliko jih je še v Rusiji, ni mogoče odgovoriti. Izvestno število Jugoslovancev je ostalo v tistem delu Rusije, ki ga držijo boljševiki, od katerih je nemogoče dobiti poročila. Drugi so tako razkropljeni, da se o njih nič ne more doznati. Za nabiranje naših državljanov sta

v Rusijo odposlani dve vojni odposlanstvi: V južno Rusijo in v Vladivostok. Njuna naloga je, da takoj pošljeta nabrane ujetnike v domovino. Vojni odposlanstvi to tudi izvršujeta, čeprav so velike težkoče.

Drugi sunek.

Jugoslovanski svobodomiselnici s slovenskimi liberalci in nad vse surovo »Domovino« na čelu imajo večno in povsod prvo skrb: brezverstvu in svobodomiselnstvu pomagati na noge. Ljudstvu je zato treba pristuditi Cerkev, ki je oznanjevalka verskih resnic in božjih zapovedi, pristuditi duhovnike, ki so nosilci verske misli, mladino odtujiti veri in zamašiti usta duhovniku, ki ima dolžnost pridigovati, da se mora vsak katoličan kakor pri vsakem svojem dejanju tudi v političnem delovanju in udejstvovanju držati verskih načel in podpirati tiste struje, ki hočejo, da se tudi v državni postavo dajajo (šola, zakon, razmerje Cerkev do države, svoboda verskega življenja itd.) mora uveljaviti Gospodova postava.

Najprvo so prišli z brezversko šolo. Cerkev ima od Boga dano dolžnost in pravico, da vzgaja otroke. Svobodomiselnici se s svojo brezversko politiko hočejo vtikati v pravice Cerkev in jih ji hočejo vzeti. Odtod tisti zloznani ljudskošolski načrt, ki ga je vrigel v svet bivši svobodomiselnici naučni minister Marinković.

Sedaj so prišli z drugim sunkom. Dolžnost vsakega kristjana je, da vsa svoja dejanja, tudi politično delovanje in izvrševanje političnih dolžnosti in pravic (volitve) uravna po božjih postavah. V vesti je dolžan poveriti sklepanje državnih postav takim možem, ki se bodo pri tem ozirali na pravice sv. Cerkev in na božje postave. In kakor ima duhovnik dolžnost ljudi opominjati, da morajo svoja strogo zasebna dejanja spraviti v sklad s postavo Gospodovo, ravno tako ima dolžnost in torej tudi pravico svoje vernike navajati, da morajo v svojem javnem in političnem življenju gledati na to, da se ne bodo kršila krščanska načela. Liberalci pa ravno tega nečejo, da bi duhovnik opozarjal vernike na njihove dolžnosti in da bi molčal, če svobodomiselnici povsod delajo in izvršujejo naklepe zoper krščanstvo. Zato so rekli: duhovniku je treba zamašiti usta in iz tega se je rodil takozvani »kanceljparagraf«. To se pravi: mi svobodomiselnici, ki nikdar ne gremo v cerkev in ki nimamo dosti ali nič vere, mi bomo določali, kaj bo duhovnik v cerkvi in sploh pri izvrševanju svoje dušnopastirske službe govoril. Dosedaj je bilo tako, da je bila to škofova stvar, kaj se bo v cerkvi pridigovalo in kaj se ne bo, kakor je n. pr. stvar notranjega ministra, kako se bo pri glavarstvu poslovalo in kakor je stvar finančnega ministra, kako bo davkarija upravljala svojo službo. Odslej pa naj glede cerkve ne bo več tako: Kanceljparagraf, to se pravi: svobodomislec, ki o verskih vprašanjih nima pojma, ne škof, naj določa, kaj se v cerkvi ne sme govoriti. To je ravno tako, kot če bi rekel: šolska oblast naj daje predpise, kako

se ne smejo hudourniki uravnjavati in ljubljanski škof naj določa, kako naj se popravi železniški most iz Zemuna v Beograd. Svobodomiselna politika se boji resnice, ki jo oznanja Cerkev, zato se ne upravičeno vtiča v cerkvene zadeve.

Gospodom liberalcem pa povemo, da tudi s kancelarografom ne boste zadržali našega duhovnika, da ne bi vedno in povsod kazal svojim vernikom poti skozi njihovo zasebno in javno življenje z bakljo krščanske resnice in npravnosti.

I. slovanski orlovski tabor v Mariboru.

Prekmurski Slovenci se pripeljejo s posebnim vlakom v soboto popoldne, zvečer imajo svoje cerkvene slovesnosti v božjepotni cekvi oo. frančiškanov v Mariboru. Prekmurce vodi njihov voditelj preč. g. župnik Klekl.

V Varaždinu se je osnoval krajevni pripravljalni odbor, ki bo poskrbel za udeležbo iz Hrv. Zagorja in Medjimurja; enaki odbori so se osnovali v Sarajevu, Osijeku, Splitu in po drugih hrvatskih mestih.

Posebni vlaki o priliki tabora bodo vozili v vseh smereh. Obratno ravnateljstvo južne železnice in ravnateljstvo drž. železnic sta pokazala največjo naklonjenost in obljubila ustreči vsem željam udeležencev, zahtevata le pravočasnih prijav.

Koroški Slovenci na taboru v Mariboru. Izredno velika udeležba se nam javlja iz Koroške, lokalni pripravljalni odbor v Pliberku razvija najživahnejšo agitacijo in je že prvi teden razpečal 600 taborskih izkaznic. Korošci bodo imeli posebni vlak, ki vozi v nedeljo zgodaj jutraj iz Sinčavesi.

Joso Milošević, provincijal oo. frančiškanov konventualcev iz Crkvenice, se udeleži osebno mariborskega tabora; v njem je orlovska misel naša velikega prijatelja ter jo hoče po taboru širiti v Hrvatskem Primorju, kakor nam poroča v svojem prijaznem pismu.

Ameriški in drugi inozemski listi priobčujejo navdušene članke o orlovskem taboru. Vsa priglasila za udeležbo na orlovski tabor naj se vrše po župnih uradih.

Taborske izkaznice za orlovski tabor v Mariboru so se pričele razpošiljati. Župni uradi se prosijo, da zberejo čimpreje prijave ter jih pošljejo pripravljalnemu odboru, nakar se jim dološljejo izkaznice.

Taborska pisarna osrednjega pripravljalnega odbora v Ljubljani posluje v Ljudskem domu, II. nadstropje. Uradne ure so od pol 8. do pol 11. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Predsedstvo je na razpolago med 3. in 4. uro popoldne. V taborskih zadevah se obračajte le na ta naslov.

Orli, Orlice, dijaki in organizirani delavci se prijavljajo pri svojih organizacijah oziroma skupinah, vsi drugi pa pri župnih uradih, kjer vplačajo taborske pristojbine (20 K). Izkaznica jim daje pravico do polovične vožnje in do skupnih prenočišč. Polovične vozne cene bodo za čas tabora po vseh progah državne in južne železnice.

O gospodarskih in gospodinjstvih tečajih.

(Franc Borc.)

Naš narod, zlasti naše priprosto ljudstvo je bilo v bivši Avstriji tako teptano, tako prezirano in zaničevano, da si še danes te pasje ponižnosti ne moremo razlagati in razumeti.

Naš kmet ni imel nikjer besede, zvenelo mu je na ušesa, kmet plačaj in molči. Šolstvo smo plačevali, načina poučevanja pa nismo smeli določevati, kakršen bi bil našim kmetijskim razmeram primeren.

Ljudsko-šolski pouk je bil skozi 30 let vedno isti, vsled česar je naša ljudska izobrazba zelo zaostajala.

Duhovščina si je prizadevala, da je izven ljudskih šol, po krščansko-socialnih društvih pospeševala splošno ljudsko izobrazbo. V gospodarskem napredku in gospodinjstvi izobrazbi pa smo zaostali. Nič ne olepšujmo in nič ne prikrivajmo, mi še veliko potrebujemo, da bomo zamogli svoje gospodarstvo racionalno uravnati.

Ker ni upanja, da bi se naše šolstvo tako kmalu toliko preuredilo, nam je tembolj potreba Gospodarsko-kmetijskih tečajev.

Gospodarski tečaji naj bodo teoretični, gospodinjstvi in živinorejski tečaji pa praktični.

Na gospodarskih tečajih naj bi bil pouk sledeči:

1. O poljedelstvu, to je: a) O izrabi zemlje, da bo pridelek tem večji. b) O izberi in pripravljanju semenja, da ne bo vse v plevelu in sentljivo. Isto velja o drugih sadicah. c) O sadjarstvu in čebelarstvu, ker zlasti sadjarstvo bo še za naše gospodarje panoga, ki bo prinašala precejšen del dohodkov.

2. O travništvu, zlasti z ozirom na izboljšanje mahovitih travnikov, na osuševanje močvirnatih travnikov, o pašnikih in pustinjah, kako jih izboljšati. O pravilni uporabi umetnih gnojil in o spoznavanju njih vrednosti kje se s pridom uporabljajo, itd.

3. Tudi spoznavanje prava naj se udeležencem predava, zlasti o napovedi osebne dohodnine in drugih potrebnih predmetih, O spoznavanju raznih deželnih in državnih uradov.

4. O gozdarstvu, kar je poleg naše živinoreje poglaviti vir dohodkov. Kako naj se izsekava, nanovo zasaja, kompleks v gozdu, kjer zaostaja rast, naj se izčistijo in nanovo zasadijo itd.

5. Poučuje naj se stavbarstvo v podrobnostih. Ocenjevanje stavb, premičnin in zemljišč. Preračunavanje lesa po dnevnih cenah za prodajo in nakup itd.

Prirejali smo že po Sloveniji gospodinjstvske tečaje, kateri pa niso popolnoma zadostili namenu, ker so se vršili po 6 do 8 tednov in med tem časom ni mogoče popolnoma preprosto kmetstvo dekle upeljati toliko v dobro gospodinjstvo, da bi potem doma uredila gospodinjstvo po teh naukih. Tečaji naj trajajo po 4 mesece.

Na tečajih naj se poučuje kuhanje, čiščenje in likanje ozir. pranje. Največja važnost pa naj se polaga na vzgojno delo. Poučuje naj se tudi mlekarstvo, perutninar-

stvo, zelenjadarstvo in uporaba sadja v gospodinjstvu.

Ustanovijo naj se po vseh okrajih tudi stalne gospodinjstvske šole, na katerih traja pouk vsaj dve leti.

Izobrazba naših gospodinj je nad vse važno delo. Če bodo naše matere imele dobro gospodinjstvske izobrazbo, se bo vsa človeška družba v mišljenju in dejanju izpremenila, ker prvo izobrazbo ljudstvu vcepljajo le matere otrokom. Če pa iste same nimajo prave izobrazbe, jo drugim ne morejo vcepiti. Teža pogrešamo in to nam tišči k tlom.

Glavni naš up pa bodi v prihodnosti naša živinoreja, ker le od te bomo črpali dohodke za najpotrebnejše izdatke, to pa le, če jo bomo pravilno gojili, odbirali in redili.

Mnogokje jim je živinoreja dosedaj le bolj postranska stvar in se zanjo niso dovolj zanimali. To je pa vzrok ravno naša nevednost o pravilni živinoreji, o pravilnem krmljenju in o potrebnem snaženju. Zato nam je zelo potrebno prirejati praktične živinorejske tečaje po Sloveniji. Ti tečaji se prirejajo le v hlevih z več glav goveje živine in ki so vzorno urejeni. Tu se goji pravilna molža, snaženje živine in snaženje hlevov, pravilno krmljenje in ob določenem času. Krmila so vsa odmerjena na porcije, mešana z klajnimi enotami. Z tehtanjem živine se tečajnikom dokazuje, da pri dvakratnem dnevnem krmljenju in na podlagi natančno odtehtane množine krmil (na podlagi katerih si potem živinorejec lahko zračuna, koliko raznih krmil potrebuje za glavo in leto) žival vendar bolje uspeva kot pa če ima cele dneve polne gare preprhnelega sena na razpolago in nobene snage in reda.

Na teh tečajih so tudi dnevna poučna predavanja o vsem, kar spada k napredni živinoreji, kar živinorejci neobhodno potrebujejo.

Posebno skrb pa se polaga na pravilno ravnanje z hlevskim gnojem, o pridobivanju gnojnice in pravilni njeni uporabi, ker to je res prava zakladnica vsakega kmetovalca.

V uspešnem in koristnem napredovanju naše živinoreje nam je še nekaj neobhodno potrebno in to so živinorejski inštruktorji. To so nekaki potovalni učitelji, ki bodo hodili iz hleva v hlev, popisovali lastnosti in oblike plemenske živine v knjigo Rodovnik, na podlagi katere bo vsak čas možno izdati natančne podatke o vsaki plemenski živini, koliko je težka, stara, oblike, mlečnost in nosečnost ozir. kedaj je povrgla. Na podlagi teh podatkov se bo za pleme odbirala vedno le najboljša živina, mesarjem oddajala le manj koristna živina ter se tako zamenjavala z dobrim za slabo, ki se oddaja mesarju. Isto bo pri teletih, ki se bodo za rejo odločevali le od najboljših mlekaric.

Živinorejski inštruktor bo prijateljsko vplival pri živinorejcih na uredbo gnojišč in napravo dobrih gnojničnih jam na snago v hlevih in svinjakihi na snažnost živine in prešičev itd.

Vso pozornost bo tudi obračal na prešičerejo in konjerejo, ker zlasti zadnja se nam bo nekaj let zelo dobro izolačala.

Inštruktorji bodo živinorejcem oskrbovali potrebnih strojev, umetnih gnojil in močnih krmil. Plemenskih bikov in merjascev itd.

Živinorejske inštruktorje bo morala od začetka plačevati vlada, ker kmet po svojem številu najbolj vzdržuje državo, največ dela in najmanj državo stane.

Iz tajništva JKZ.

Tajništvo SLS in JKZ je vsak dan med uradnimi urami na razpolago somišljenikom in zaupnikom. Uradne ure so od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne. Zaupniki, ki prihajajo v Ljubljano, naj se oglašajo tudi v tajništvu.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

j Volilni zakon zelo hitro izdelujejo. Če bo tako šlo kot sedaj, bodo volitve kmalu vzpisane.

j Ženska volilna pravica. Dr. Hohnjec je v volivnem odboru predlagal, naj se da volilna pravica tudi ženskam, a je njegov predlog našel le malo umevanja pri drugih strankah.

j Pokrajinska vlada v Ljubljani se zdi, še ne bo takoj preosnovana, ker hočejo liberalci, ki imajo sicer na štiri dele razbito stranko, kar tri najvažnejša samostojna poverjeništa, in vsa štiri nesamostojna. Liberalci bi torej imeli sedem poverjenikov, Ljudska stranka štiri. Res, čim slabša stranka, tem boljši apetit.

j Kapitalistična stranka. Liberalci so silno hudi na osrednjo zadrugo za izvoz, ki naj bi uredila ves uvoz in izvoz in preprečila verižnikom milijonske dobičke. Zato zahtevajo, da se odpravi ta zadruga in zopet dovoli svobodna trgovina, pri kateri bodo kapitalisti zopet spravljali milijone v nikoli site žepce.

j Kmetje, pozor! Poroča se, da se komunisti pripravljajo na novo bobro, ki bo menda hujša od prve. Komunisti so najhujši sovražniki kmetov. Zato pozor! Isto velja glede socialistične kmetско-delavske zveze!

j Sodna obravnava proti Radiču, voditelju hrvatske seljačke stranke se bo začela 21. t. m. Obtožnica mu očita veleizdajo.

NEODREŠENA DOMOVINA.

Vojaški upor v Trstu. Italijanskim vojakom v Trstu je bil dan ukaz, naj odrijejo v Albanijo, kjer se Lahom slabo godi. Vojaki so se uprli, udrli iz vojašnic ter napravili mal upor. Po ulicah je bilo kavanje in streljanje, več vojakov je ranjenih, nekaj jih umira; končno so upor zažigali.

ITALIJA.

Zopet brez vlade. Italija je hudo bolna. Kruha ni, zaslužka ni, industrija počiva, kmeti tlačani se upirajo proti veleposestnikom, komunisti pa na ta ogenj nalagajo polena, da še bolj gori. Te dni so zopet povzeli cene kruha. Nastal je po vsej državi tak vihar, da je odnesel vlado,

katero je komaj ravno na novo skrpucal g. Nitti. Iščejo novega norca, ki bi imel veselje postati šofer gorečega italijanskega avtomobila.

Poraz v Albaniji. Italija je vedno škilila proti Albaniji, da bi jo dobila v svojo pest. Mesto Valono smatra že itak za svojo. Albancem pa to ni všeč; zato so se uprli in prodirajo z velikim uspehom proti Valoni, ki je tudi že v nevarnosti. Italijani so povsod tepeni. Sedaj obdolžujejo Jugoslovane in Grke, češ, da le-ti podpirajo Albance. Zato so poslali dolgo pritožno pismo v Belgrad. Albance vodi znani Es-sad paša, o katerem pa sedaj poročajo, da je bil te dni umorjen.

AVSTRIJA.

Socialistično gospodarstvo v občinskem svetu mesta Dunaj izkazuje ob računskem zaključku lanskega leta 700 milijonov primanjkljaja. Kakor se vidi, so socialisti izborni gospodarski talenti. **Vlada je odstopila,** ker se stranke več ne razumejo med seboj. Zdaj krpajo novo vlado. **Velikanska demonstracija** se je vršila na Dunaju proti židom, ki pod pokroviteljstvom socialnih demokratov vedno predrzneje odircjo stradajoče Dunajčane.

ČEHOSLOVAŠKA.

Hudi spori s Poljaki. Čehi se kregajo s Poljaki glede tešinskega ozemlja, kot mi z Avstrijci glede Koroške. Prebivalstvo v Tešinu je večinoma poljsko. Vršilo bi se imeti glasovanje; ker pa je prišlo do krvavih rabuk že sedaj, je menda Pariz sklenil, da se glasovanje opusti, in da bo neka visoka oseba (nekateri mislijo na belgijskega kralja, drugi na papeža) presodila, kje naj teče meja.

NEMČIJA.

Volitve so izvršene. Vladni socialisti so bili hudo poraženi, ker je ljudstvo spoznalo, da ti ljudje veliko obetajo, ko pa pridejo na vlado, malo naredijo. Sedaj je ljudstvo poskusilo z neodvisnimi socialisti, ki so dosedaj samo zabavljali in obljubljali. Naj sedaj pokažejo svojo umetnost. Seveda jih ne veseli Bogvekaj in bi še nadalje radi ob strani stali in hujskali. Kakor pri nas! Katoliške stranke so pri volitvah nekoliko pridobile. Na Bavarskem je dobila ljudska stranka največ glasov, samostojna kmetška je popolnoma pogorela.

FRANCIJA.

Kmetška zveza. V Parizu se je pred kratkim vršila skupščina zastopnikov francoske kmetške zveze, ki je sklenila resolucijo, v kateri zahteva: svobodo in gospodarsko zaščito poljedelstva; vzpostavitev poljedelskih zbornic, preosnovo prometa; organizacije malega obrta in sredstva za obnovo; ureditev odnošajev poljedelskih delavcev in slug, ter točno opredeljenje, kakšno socialno nalogo imajo v poljedelstvu žene. Kmetška zveza zahteva tudi, da vlada prepreči štrajke in da smejo služiti delavske organizacije samo splošnim stanovskim koristim.

Tedenske novice.

Politične.

p Razkol v slovenski socialni demokraciji je popoln. Komunisti gredo svojo pot in izdajajo svoj list »Rdeči prapor« dvakrat na teden. Socialisti bodo životarili s svojim »Naprejem«. Narazen so si samo glede načina postopanja v političnem boju. Glede cilja, ki je komunizem, so vsi enaki.

p Norčevanje iz kmetov. Dunajski socialistični list »Arbeiterzeitung« je te dni na sledeči način napadel kmetški stan, da opisuje »okroglo« kmetško ženo, ki je prišla v mesto po opravkih. Ti opravki obstoje v tem, da je prinesla v hranilnico zopet par tisočakov. Ko je to opravila gre kajpada — pravi »Arbeiterzeitung« — najprej v cerkev. Ta je pa čisto prazna in ker kmetica ne more sama s svojo pobožnostjo napolniti zijajoče praznine, hitro odide iz cerkve. Sedaj gre v bližnjo gostilno. Tu najde edinega gosta — cerkvenika prazne cerkve. Tu si privoščijo k domačemu suhemu mesu merico vina. Potem odide na ulico in si ogleduje ljudi in izložbe. Glasno se smeje ko vidi v izložbah visoke cene raznemu blagu — ti trapasti mestjani plačujejo za take cape, kakor je sedanja obleka in perilo, tak drag denar, dočim so njej isti mestjani nanesli polno hišo najfinejše obleke in dragotin za nekaj slabega krompirja in par perišč slabe moke in surovega masla. Celo svoje zakonske prstane, ki so vsakemu sveti, so ji prinesli v zameno za krompir. Sam Bog mora kaznovati te ljudi. Tako se socialistični list norčuje iz kmeta. Pri nas bo socialistična kmetškodelavska zveza, ki hoče po deželi begati poštene ljudi vse to utajila in bo rekla, da so socialisti največji prijatelji kmetškega ljudstva.

p Krščanska mednarodna zveza (internacionala) z osrednjo pisarno se bo ustanovila na pobudo papeža Benedikta XV. Vršijo se že priprave, da se skliče mednarodni katoliški kongres.

Domače novice.

d Regent pride v Ljubljano 26. junija.

d Politični katekizem. Ta izvrstna in poljudno pisana knjižica bi morala biti v rokah vsakega našega somišljenika. Podaja izčrpno pojasnilo o političnem položaju in političnih vprašanjih v Jugoslaviji. Poleg tega obravnava tudi še nekatere druge stvari, ki bi jih moral vsak državljan znati. Segajte pridno po knjižici. Naroča se pri tajništvu SLS, Jugosl. tiskarna, Ljubljana. Posamezni izvod s poštnino vred stane 6 kron, kdor naroči 20 izvodov, stane posamezen izvod s poštnino vred 5 kron; kdor vzame osebno 20 izvodov, stane izvod 4 krone 50 vin.

d »Ali se ženska res nima pravice vtičati v politiko?« Ta knjižica, ki obravnava posebno tista politična vprašanja, ki posegajo najgloblje v žensko mišljenje in življenje, je ravnokar izšla. Naroča se pri »Krekovi prosveti v Ljubljani« in stane 2 kroni, s poštnino 2 kroni 30 vin. Denar naj se vpošlje naprej. Pri skupnih naročitih od 10—50 izvodov je 10 odstotkov popusta, od 50 dalje 15 odstotkov. V nadrobni pro-

daji se dobiva tudi v Ničmanovi trgovini. Vsaka Slovenka naj seže po tej knjižici! d Novi kolki. Z dnem 16. junija 1920 pridejo v promet novi kolki in sicer po 2, 5, 10, 20, 30, 40, 50 in 60 par in po 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 12, 16, 20, 24, 30, 40, 50 in 100 dinarjev, ki se prodajajo za dinarje ali za krone. Kolki, ki so sedaj v porabi, se z dnem 16. junija t. l. razveljavijo in se zamorejo zamenjati od tega dneva dalje tekom 2 mesecev proti kolkom nove izdaje.

d Mnoga gasilna društva začenjajo zopet uveljavljati predvojno navado, da z veselnicami gase žejo članov in drugih ljudi, ki jih z veliko vnemo bobnajo skupaj. Pri tem vstulijo, če le mogoče, tudi ples v svoj program. S plesom pa razvnamajo v najvišji meri ogenj najnižkotnejše mesečne sle v mladih ljudeh in postajajo na ta način izborni agitatorji za protiverski liberalizem in socialno demokracijo ali komunizem. Slovesno apeliramo na vse poštene slovenske ognjegasce: Ne zavačajte ljudstva v rajanje in ples! Za rajanje čas ni bil zlepa manj primeren, kakor je sedanj. In ples? Ako verujete v Boga in neumrjočo dušo, potem čujte, kaj pravijo o plesu najboljši poznavalci človeške duše. — Sv. očetje imenujejo ples »pogubo hčera in žena, oslepljenje mož, žalost za angelje, veselje za hudiče. Oni pravijo, »da je ples pogubljenje za duše, podkopavanje vsakega poštenja, sramotna igra, javno izpostavljanje zločina na ogled, šola nečistosti, poraz lepe npravnosti in krma pregrehe, tempelj Venere (rimске boginje nečistosti), zbirališče nesramnosti in bivališče vse nesnage.« Nikar ne zavijajte oči svetohlinsko, češ: »Nikar ne pretiravaj! Saj ni tako hudo!« — Prosim: Nedavno je imelo veselico ognjegasno društvo; pili so in rajali do 2. ure zjutraj! In naslednji večer je prišla pod pretvezo, da pomije posodo, mladina zopet skupaj in spektakel je trajal zopet vso noč do jutra. Pokažite mi mladeniča in dekleta, ki rada in mnogo plešeta, pa sta vkljub temu čista na duši in telesu! Graščino dam za vsakega, ki se po močnem vinu in plesu ne vrača domov slabši kot je odšel.

d Slovesnost na Trški gori. Prihodnjo nedeljo, dne 20. t. m. bodo obhajali na Trški gori pri Novem mestu 300 letnico sezidave tamošnje romarske cerkve. Slovesnost se bo pričela že v soboto ob 6. uri (stari čas) s pridigo in litanijami. Nato bo spovedovalo več spovednikov. Drugi dan bo ob 6., 10. in ob 2. uri popoldne duhovno opravilo. Isti dan bo zunaj cerkve po slovesni sv. maši ženski tabor. Govorili bodo dr. Natlačen in drugi. Isti dan bo tudi dekanjski shod III. reda sv. Frančiška.

d Rajhenburg. Kakor vsako leto se bo vršila tudi letos ob obletnici posvečenja Lurške cerkve velika slovesnost v obliki tridnevne pod vodstvom čč. gg. misijonarjev od Sv. Jožefa nad Celjem. Začne se ta tridnevna 30. junija zjutraj in se konča 2. julija, na praznik obiskovanja Device Marije.

d V dijaški zavod v Novem mestu se sprejme več dolenjskih dijakov. Starši, ki želijo dati svoje otroke v ta zavod, naj se do 10. julija zglase pismeno ali osebno pri vodstvu zavoda v frančiškanskem samo-

stanu, kjer bodo tudi zvedeli pogoje sprejema.

d Letina v litjskem okraju. Lepo je obetala letos letina. A zadnje dni preteklega tedna so viharji in nalivi napravili veliko škodo. Žita so polegla v več krajih (Javorje, Polšnik) je pobila toča. Tudi trta ne obeta vsled obilnega deževja več tako dobro, kakor je pokazala sprva.

d Roparji so napadli 30. maja popoldan idrijsko pošto med Godovičem in Idrijo. Bilo jih je sedem, črnonamazanih, oboroženih s puškami. Poštni voz in potnike so zategnili v gozd, konje izpregli in pogнали po gozdu, oropali vse pošne pošiljke, nato se potnikom lepo odkrili in jo ubrali v gozd. Ves čas ni nihče nobene besedice izpregovoril. Isto noč se je izvršil roparski napad pri nekem posestniku na Črnem vrhu nad Idrijo. Odnegli so 1900 lir ter perito in obleko.

Gospodarska obvestila.

g Cene žitu ne bodo dosti padle, tako prorokujejo razni svetovni gospodarski strokovnjaki. To pa raditega, ker so pridelovalni stroški izredno visoki in ker ne bo še konkurence ruskega žita, ki je preje nasičalo pol Evrope.

g Cene moki v Zagrebu. V Zagrebu stane najboljša vrsta moke 10 do 11 kron, koruzna moka pa je po 6 kron kg.

g Proti dobri valuti. Naša valuta se je vsled smotrne politike prejšnje Protič-Korošičeve vlade znatno dvignila, tuja pada. Belgrajski trgovci, ki imajo še veliko blaga v zalogi, imajo največji interes na tem, da je naša valuta v primeri s tujo nizka. Zato so se sedaj združili, da bi visoko ceno tuje valute toliko časa vzdržali, da bi nakupičeno blago razprodali.

g Nov padec cen blagu v Angliji. Zadnje dni so zopet padle cene ameriškim in angleškim izdelkom. V Liverpoolu je padla cena egiptovskemu bombažu (iz katerega se dela blago za obleko). V Bostonu je padla cena ovčji volni za 10 do 20 odstotkov. Tudi notiranje kovin kaže tendenco navzdol. Cena obleki in obutalu so padle zopet za 30 odstotkov, konzum pa se kljub temu ni dvignil, ker pričakuje občinstvo, da padejo cene še nižje, kakor stojijo sedaj.

Valute: Dolarji 80—82, avstrijske krome 56—57, rublji 150—155, napoleonor 295—308, nemške marke 245—252, ru, munski leji 210—212, italijanske lire 450—520, bolgarski levi 0—180, turške lire 0—345, angleški funti 0—360, čehoslovaške krome 230—240, sovereign 0—335.

g Omejitev klanja živine. Na predlog ministra za kmetijstvo dr. Velizarja Jančkoviča je sklenil ministrski svet, da se v vsej Jugoslaviji preproje klanje živine dvakrat na teden. Ta odredba je potrebna, da se varuje odgoja mlade živine.

g Izvoz starega fižola. Izdana je odredba, da se fižol lanskega leta dopusti v vsaki množini in sicer do konca leta proti carini izvažati.

g Vinogradniki! Ker so se že 25. maja prikazali na trtah prvi poletni trosi peronospor, je treba vinograde čim prej mogoče v drugič poškropiti s modro galico ali pa z Bosnapasto. Okoli 10. junija

pričela bode peronospora najbrže v večji meri nastopati. Do tega časa naj bi bili vinogradi za gotovo v drugič poškropljeni. Z ozirom na deževno vreme, treba je vzeti močnejšo, to je 2 % raztopino.

g »Repatria« se imenuje družba z omejeno zavezo z osnovnim kapitalom 75.000 kron; namen ji je delovati na to, da se vrne vsa slovenska premoženja in nepremična lastnina, ki je sedaj v Avstriji.

g Popis vojnih posojil in njih žigovanje. Kakor poroča Akcijski odbor za vnovčenje vojnih posojil, je sklenil finančni minister v Belgradu popisati in žigosati v najkrajšem času vsa v jugoslovanski lasti se nahajajoča vojna posojila bivše Avstroogrške monarhije. Posojila se bodo popisala, žigosala in vzela iz prometa, kakor to ukazuje mirovna pogodba.

g Zadruga trgovcev z moko in deželnimi pridelki za Slovenijo se je ustanovila 1. t. m. v Ljubljani. Delokrog zadruge se razteza na trgovce te stroke v celi Sloveniji. Naloga zadruge je preskrbovati svoja člana z moko in drugimi deželnimi pridelki.

g Kako je z dolgovi stare Avstrije? Avstrija je imela ob razsulu sledeče dolgove; vojna posojila 35 milijard, dolgovi pri avstroogrski banki (bankovci) 29 milijard in pol, posojila pri raznih drugih bankah 2 milijardi in pol, posojilo v Nemčiji 20 milijard, posojila v drugih državah poldruha milijarda, dolgovi pri vojnih dobaviteljih dobre tri milijarde; skupaj do malega 92 milijard. Od tega bo morala prevzeti Avstrija 60 milijard, Jugoslavija 11 milijard in pol, ostalo pa druge nasledstvene države.

g Svedre za kamnolome in pile. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani razpolaga že večjo množino starih pil kakor tudi jeklenih svedrov za kamnolome in kladiva. Cena 6 do 8 K za kilogram. Interesenti-obrtniki naj se takoj obrnejo na ta urad.

g Čebelarstva podružnica v Škofji Loki priredi v nedeljo, dne 20. t. m. enodnevni praktični čebelarski tečaj. Začetek ob 10. uri dopoldne (novi čas) v Škofji Loki v društvenem domu, popoldne pa pri čebelnjaku g. Okorna v Pungertu. Obenem se bo vršil tudi občni zbor podružnice, Vabijo se vsi čebelarji. — Odbor.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obreštuje po 3% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***

(Dalej.)

Zopet se je razmaknil zastor in v sprejemno dvorano je vstopil dvorni mojster ter je tekel:

»Prišel je mestni sodnik iz Štajra in hoče stopiti pred vaše veličanstvo.«

Cesar Matija je živahno dal z roko znamenje, naj vstopi.

In sodnik Hendel je izza celih vrst suhičarjev stopil v cesarsko dvorano. Še malo ga ni omamil blesk in sijaj cesarskega dvora, mirno in ponosno je stopil k prestolu, pripoginil je eno koleno, nato se je zopet postavil pokonci.

»Gospod Hendel,« je milostno izpregovoril cesar, »zelo me veseli, da vas vidim tukaj. Baje je včeraj pri minoritih vladal vzoren red.«

Kakor grde ptice roparice so Turki z nemim strahom obračali svoje plešaste glave s kljukastimi nosovi proti ponosnemu, orjaškemu možu, ki je ognjen z zametastim, črnim plaščem stal pred cesarjem.

»Najmilostljivejši cesar in gospod,« je odvrnil Hendel, »kar zadeva red, ni moglo drugače biti, ker je moj sin, stotnik, nadzoroval prostor.« S ponosom se je ozrl na sina, ki mu je v pozdrav mahnil z roko.

Cesar se je obrnil proti Turkom in jim zgovorno hvalil svojega mogočnega podložnika, nadvse je slavil njegove meče, topove in drugo orožje, ki prihaja iz njegove tovarne. Zagotavljal jim je, da se bo Turkom slabo godilo, če bodo imeli opraviti z orožjem tega moža in z vojniki njegovega sina... to da bi bila gotovo zelo huda, dolga, a za sultana končno izgubljena vojna.

Turki so do tal priklanjali svoja plešasta temena, niso upali izpregovoriti nobene besede več, samo šepetali in mrmrali so v arabškem jeziku tihe molitvice za cesarja in njegovo hišo.

Cesar je bil tega na vso moč vesel in se je zadovoljno oziral na kancelarja.

»Zdi se, gospodje Turki, da smo slišali od vas vse, kar je treba,« je nadaljeval proti turškim odposlancem. »V milosti vas odpuščem. — Vi pa, dvorni zakladničar, nesite sultanove darove v našo zakladnico in jih dobro spravite.«

Turki so padli na kolena, poljubili so cesarjeve čevlje in so nato vsi prevzeti Matijeve veličine, moči in modrosti zapustili sprejemno dvorano.

Ko je cesar sredi svojega dvora videl, da sta pred njim samo še ova Hendelina, je nekoliko manj prijazno rekel sodniku:

»Hendel, vi ste pravzaprav prepozno prišli. — Morali bi bili priti semkaj skupaj s svojim sinom. — No, pa za danes naj bo, nočemo zaradi tega cepiti dlake!«

»Veličanstvo,« je smeje se odgovoril Hendel, ki ni bil prav nič v zadregi, »ob četrh ure, ki sem ga zamudil, so me bili pripravili luteranski Dunajčani, ker tako ljubijo vaše veličanstvo in so vam tako hvaležni. Nikdar ne bodo pozabili, da ste jim včeraj zopet odprli cerkev, ki jim je bila po krivici zaprta. Ko sem jahal semkaj na dvor, so me v celih trumah obdali, da nisem mogel naprej; prosili so me, naj vam sporočim tisočero zahvalo; 14. majnik bo odslej zanaprej z zlatimi črkami zapisan v srcih luteranskih Dunajčanov.«

»Gospod Hendel,« je nagubančil cesar svoje čelo, »lepa je hvaležnost, toda ne pozabite, da je v Štajru več katoličanov, kakor je na Dunaju protestantov. Hočemo, da ste enako velikodušni v Štajru nasproti katoličanom, kakor smo mi na Dunaju nasproti protestantom.«

»Veličanstvo,« je odvrnil Hendel trdo in skoraj robato, »ni res, da je pri nas več katoličanov, kakor je tu na Dunaju protestan-

tov.«

»Če pravim jaz, da jih je, potem jih jela je razsrjeno vstal cesar s prestola. »Že zopet! Kdo pa ste vi, da kljubujete svojemu cesarju?«

»Meščan sem mesta, ki je vašemu veličanstvu zvesto udano, ki je pripravljen služiti vašemu veličanstvu s krvjo, z zlatom in z železom, ki pa nikdar ne zakriva resnice. V Štajru jih je kakih 28 te katoliške sodrge. To sem rekel že včeraj.«

Pri teh besedah, ki so bile velika laž, je čutil pogled, s katerim ga je meril sin; toda govoril je naprej in je namenoma teptal resnico: »To je resnica. Nikdar ne lažem, kar imam v srcu, to povem v obraz vsakomur. Ne prinašam vašemu veličanstvu balzama iz Mede, samo železo imam za vaše veličanstvo, toda tudi to železo, ko so je kopali, topili, čistili in kovali protestantje, naj dvigne svoj glas in naj zakliče: Popolno in vso prostost za luteranski Štajer, teh par rimskih kričačev pa naj pobere šila in kopita ter naj se spravi kam drugam.«

Cesar je premišljeval zamajal z glavo, rdeče, zeleno, belo se je bliskal florentinski demant na kroni. Ni-li to največji predrznež, kar jih je kdaj videla zemlja! Le s težavo je včeraj ušel kazni, danes pa, mesto da bi kar najhitreje popravil krivice, ki jih je v Štajru prizadel katoličanom, zahteva nove, nezaslišane predpavice. Ni ga bolj nesramnega človeka v vsej državi, kakor je ta Hendel, in vendar ima zlato, ima železo in ima takega sina, ki ima strelce. In z Ametom se nočemo bojevati še nadaljnjih 18 let, nočemo. Toda sveta vera nam je nad vse, in nismo zato cesar, da smo služabnik svojega služabnika.

Take in enake misli so se križale in podile pod zlatim obročem cesarske krone, na kateri so bilo naslikane rimske vojske.

»Gospod sodnik iz Štajra,« je sedaj mirno in ponosno rekel katoliški vladar, čigar oko je preko Hendelina in njegovega sina ter ponosnih strelcev zrlo v nevidne daljave, v bodočnost habsburške države, »mesto kazni ste doslej prejeli milost za milostjo. Še nikdar nismo bili tako milostivi kakor včeraj. Vse cerkve v Štajru so v vaših rokah, včeraj smo vašim verskim bratom tu na Dunaju priznali cerkev. Ne dajem vam balzama iz Meke, da mi vratec kremenje; priznal sem vam vse velike cerkve v Štajru, eno pa brezpogojno zahtevam za katoličane in prepuščam vam, da jo sami izberete. Ne mislim večjih cerkva, marveč dajte jim kako manjšo, kakor so kapelica presv. Trojice, sv. Nikolaja in grajska cerkev! Odločite se tu pred svojim cesarjem in dajte svojim someščanom mali dar, saj ste od nas prejeli prav cesarske darove, kakor jih še pred vami ni prejel nihče mojih podložnikov.«

Hendel je videl usodepolne poglede cesarjeve, toda to ga ni motilo v sovraštvu, s katerim je bil zaprisegel pogin katoličanom.

»Veličanstvo, čemu katoličanom v Štajru cerkev! Smešno bi bilo, če bi tem par rimskim kričačem na ljubo postavili le en oltar. Ta katoliška sodrge tega ne zasluži, tako malovredna je.«

Vsi dvorniki okoli cesarja so odrveneli. Cesarica na zlatem prestolu se je zdrnila in je zaihtela. Dvorna dama se je grenko namrdnila in ji je podala robec, da si obriše solze. Toda cesar molči, zato molče vsi.

Črne kakor noč in smrt so bile Hendelove oči, postrani je gledal sedaj na strelce, sedaj zopet na sina. »Naj hodijo v Garsten — tam je še ena farška cerkev,« je zamrmral.

»Oče, imajo tudi žene, matere in sestre. So še drugi katoličani v Štajru, tudi bolniki in slabotni, ki ne morejo več na dolgo pot, vmes so tudi taki, ki imajo majhne otroke, kakor na primer Zelerica.«

Hendel se je zdrnil. »Kaj, Zelerica!« Nato se je glasno zakrohotal. »Sedaj si srečno pridradal do žensk in otrok, res, velika čast za junaka.«

»Je-li morda čast zatirati revne in slabotne? Oče, vi ste gotovo zadnji, ki bi si upal kaj takega trditi. Oče, vem za žensko, ki je dala lačnemu menihu kos kruha, in menih je rekel: »Mano sem okusil.« Ta ženska je bila kalvinka — poznali ste jo — bila je moja liu-

ba matil Oče, dajte revežem mane! V cerkvi, ki jim jo boste dali, bodo za vas molili, in Bog vas bo blagoslovil.«

»Seveda, preklinjali me bodo,« se je krohotal oče in je pahnil od sebe prosečo roko angela; noče, če bi se odprlo nebo in bi se prikazal Krist in bi mu zaklical: prizanašaj mojemu ljudstvu, bi se ne vdal in bi rekel to je prevaral!

»Tebe so preslepili, mene ne bodo nikoli, nikdar ne bo dobila ta zalega v Štajru svoje cerkve.«

Tedaj je rekel Henrik odločno in mirno: »Dobili jo bodo. — Veličanstvo! Prosim, dajte mojim vrlim vojakom v Štajru lastno cerkev, ali pa dovolite, da jo zidam jaz.«

Z nasršenimi obrvmi in s pekočimi lici je stal na desni prestola Hendelov sin. Vse mu vre v prsih. Ako ne govori cesar — bo govoril on. S solzami v očeh ga je bila v Štajru prosila sveta deklica, naj ne pusti pohoditi njenih verskih bratov. Toda tudi sicer bi se postavil proti očetu, ki gre že predaleč v svojem sovraštvu. Ne, to ni človeško, lakota pustiti umirati ljudi, ki niso drugega zakrivali, kakor da Boga časte tako, kakor so ga častili njihovi očelje. To hoče njegov oče, ki sam sedi pri polnih mizah. Katoličani morajo dobiti svojo cerkev...

Zopet je rekel cesar: »Kapelica sv. Nikolaja je najmanjša v Štajru. Kaj se vam zdi?«

Hendel je trdovratno odgovoril: »Veličanstvo, zahtevajte od mene mošejo za turške odposlance, pa jo bom sezidal. Toda prokletim rimskim papežnikom ne dam nobene cerkve, ne dam niti kamena za cerkev tako gotovo, kakor gotovo tu stojim pred rimskim cesarjem, kakor gotovo sem sodnik v Štajru.«

Tedaj pa je mladi stotnik odločno stopil korak naprej, tako da je stal pred cesarjem na levi strani svojega očeta. Vsa dvorana je odmevala njegovega glasu, ko je govoril:

»Prosim, da mi odpustite veličanstvo in moj oče, ako vmes nekaj izpregovorim. Sem stotnik v Štajru in kot tak sedaj govorim. Moj oče govori o 28 katoličanih v Štajru. To je res, toda to so samo meščani. Toda moj oče je na nekaj pozabil. Štajer ima tudi mnogo vojakov, in med temi je mnogo katoličanov. Tukaj na Dunaju imam 48 katoliških vojakov, v Štajru jih je najmanj še trikrat toliko. In to so, kar moram kot njihov stotnik — četudi luteran — priznati, prav dobri vojniki. Tudi ti naj imajo in morajo imeti v Štajru svojo cerkev in svojega duhovnika. Za trdno sem sklenil, da jim dam oboje, to naj ve moj oče in naj mi tega ne zameri.«

»Kaj? Dvesto papeških vojakov? Ne!« se je zadril štajerski mogotec na svojega sina, ki ga je mirno in neustrašeno meril z očmi. »Kje je tistih 200 katoliških vojakov? Le imenuj mi jih. Ti —! Še 20 jih ni. Kar jih je, so pa strahopetni psi. Zapodi jih proč!«

»Gospod,« je zviklknil Henrik, ki mu je iz oči svetil tako čist ogenj resnice, da je pred njim moral oče povesti svoje oči, »vi govorite zoper svoje srce in zoper svojo vest in moško poštenost, toda to je le na videz, vi me samo poizkušate! Li ne poznate teh vrlih štajerskih fantov? In vendar so se tako hrabro bili in so za svoja junaštva želi že toliko hvale in slave!«

Cesar si je počasi gladil svojo brado in se je smehljaj. Nevidna roka je držala tehtnico nad glavama očeta in sina, in ena tehtnična skledica je padala, v nji je ležalo sinovo srce. Cesarica je sklenila svoje nežne roke, ustnice so ji trepetale v molitvi za vrliga mladeniča, ki se je postavil v bran za njeno vero in za one, ki jo v Štajru spoznavajo, pa morajo trpeti preganjanje do smrti.

Cesar si je počasi gladil svojo brado in se je smehljaj. Nevidna roka je držala tehtnico nad glavama očeta in sina, in ena tehtnična skledica je padala, v nji je ležalo sinovo srce. Cesarica je sklenila svoje nežne roke, ustnice so ji trepetale v molitvi za vrliga mladeniča, ki se je postavil v bran za njeno vero in za one, ki jo v Štajru spoznavajo, pa morajo trpeti preganjanje do smrti.

Cesar si je počasi gladil svojo brado in se je smehljaj. Nevidna roka je držala tehtnico nad glavama očeta in sina, in ena tehtnična skledica je padala, v nji je ležalo sinovo srce. Cesarica je sklenila svoje nežne roke, ustnice so ji trepetale v molitvi za vrliga mladeniča, ki se je postavil v bran za njeno vero in za one, ki jo v Štajru spoznavajo, pa morajo trpeti preganjanje do smrti.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nervozne bolečine? Občutek zadovoljstva doprinese Vam Fellerjev pravi Elza fluid. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-kroglicami. 6 škatlic 18 K. — Zelocec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 15 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 16, Hrvaška. D

Nov kozolec

(toplar) krit s cementno opeko se tako prod. Podrobneje se izve pri tvrdki Schneider & Verovšek, Ljubljana, Dunajska cesta.

Modna in manufaktorna trgovina

Ivanka Praprotnik,

Str. Petra cesta 39, Ljubljana

prigodna večja izbira blaga za moške in ženske obleke, plataa, cvilna, satinske odevje v različnih barvah, moške srajce z odprtimi in navadnimi ovratniki, zelo trpežno blago od 160 K dalje. — Moderne bele in pisane bluze po 140 K, 160 K, ženski predpasniki, otroške oblečke, razno perilo domačega izdelka, nogavice, vse po jako nizkih cenah. Naročila se izvršujejo točno, razpošilja se proti povzetju.

Izjava.

Jaz Ivan Ocepek, župan in posestnik v Volčjem potoku, preklicujem žalitve, katere sem dne 7. aprila 1920 izustil v gostilni Antona Vilfana na Ježici, o zasebnem obtožitelju, č. g. Ivanu Lavrenčiču, dekanu in častnemu kanoniku v Kamniku, zlasti, da je ovaduh ter da je pristaše nasprotnih strank noter spravljal ter sem se nasprotno na podlagi pri razpravi dne 10. junija 1920 prečitane izjave bivšega vodja okrajnega glavarstva v Kamniku Francea barona Lazarinija prepričal, da je g. zasebni obtožitelj v mnogoštevilnih slučajih interveniral pri okr. glavarstvu in to skozi vsa vojna leta, da se naj posebno družinski očetje kakor tudi potrebni sinovi oproste vojaščine, ozir. naj se jim dovoli dopuste in to popolnoma nepri-transko ne oziraje se naj si bodo politični prijatelji ali nasprotniki. Moja obdolžitve, izustena pri razpravi dne 22. maja 1920 glede pismene ovadbe obtožiteljeve na okrajno glavarstvo v Kamnik je slovom izjave barona Lazarinija naravnost izmišljena ter infamna, ker g. zasebni obtožitelj ni nikoli ne pismeno in ne ustmeno nikogar ovajal ter se tudi v privatnih in tajnih pogovorih z vodjo okrajnega glavarstva takih stvari ni nikdar dotikal, kar je sploh izključeno pri tako narodno čutečem možu, kakor je g. kanonik Lavrenčič — ter te žalitve obžalujem, ker sem bil od ljudij napačno podučen. Nadalje se zavežem to izjavo na svoje stroške obelodaniti v „Slovincu“ in „Domoljubu“, plačati kot globo Jugoslovanski Matici 500 kron in trpeti vse pravdne stroške.

V Kamniku, dne 10. rožnika 1920.

Ivan Ocepek,

posestnik in župan v Volčjem potoku.

Klobuke in slamnike

vseh vrst sprejme v očiščenje, barvanje in moderniziranje Ela Stamberger, Dunajska cesta 9.

Hlapec

pošten, za župnišče, več v vsakega kmetijskega dela se išče za takoj. Starost okrog 80 let. Ponudbo na upravo „Domoljuba“ pod št. 2351.

Pogreša se od 24. dec. 1917 Jan. Debevec, ki je služil pri kolesarjih, dodeljen 20. lovskemu bataljonu. Zadnjikrat se je oglašil s tirolskega bojišča. Ako kdo njegovih tedanjih tovarišev kaj ve o njem, naj sporoči proti povrnitvi stroškov očetu Jan. Debevec, posestniku, Kamnik, pošta Preserje pri Ljubljani. 2340

Izjava.

Jaz Ivan Ocepek preklicujem žalitve, katere sem dne 7. aprila izustil v Alešovi gostilni na Ježici o živinorejski zvezi za kamniški politični okraj na Homcu zlasti, da se je na predlog načelnika zveze goljufalo za 100.000 K ter te žalitve obžalujem, ker nimam za svojo trditve nikakega dokaza in je izvirala moja trditve samo iz napačnega razumevanja. Zavežujem se to izjavo na lastne stroške obelodaniti v „Domoljubu“ in „Kmetijskem listu“, plačati kot globo „Jugoslovanski matici“ 500 K, ter trpeti vse pravdne stroške.

V Kamniku, dne 10. rožnika 1920.

Ivan Ocepek,

posestnik in župan v Volčjem potoku.

Skedenj

v dobrem stanju se prod. Ježef Bahnik, Dravljice 33. 2389

Zdravilna zelisa, posebno kimmel, pelin, lipovo in bezgovo cvetja, ancijan, gomilca, suhe gobe i. t. d. kupuje v vsaki množini podružnica

Štrukel in Horak

Ljubljana, Koledvorska ulica 35.

zastopa vse boljše parobrodne družbe za potovanje v Ameriko, ter preskrbuje potrebne vozne listke. Nadalje posreduje kot new-jorški notar za vse tiste, ki imajo dobiti kako zavarovalnino ali kakršnokoli drugo tujatev po svojih v Ameriki. Vsa tozadevna pojasnila brezplačno! 2273

ERJAVEC & TURK

trgovina z železnino

pri „ZLATI LOPATI“ preje
Hammerschmidt (Mühlstein)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,
— nasproti Križanske cerkve. —

Rok za podpis akcij Središnje zadruge za snabdevanje i izvoz a. d. v Beogradu

je podaljšan do inkl. 20. junija t. l.

Opozorjamo na glavni oglas za podpis teh akcij, ki smo ga svojčas priobčili v našem listu.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelek za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenjskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg, 33.

Ceniti in pojasnila z obrat. pošto brezplačno.

Zastopnik zavarovalni in vsako sprejema.

Ameriške zapuščine

zavarovalnine in denarne pošiljatve ter druge gospodarske in premoženjske zadeve urejuje

**Gospodarska pisarna
Dr. Cerne, Ljubljana,**

Miklošičeva 6 (Ljudska posojilnica) telef. 37

Za zeleno krmo

priporočamo sledeča semena: grahoro čisto ali pomešano z ovsem po K 4-20 kg., lečo za krmo po K 4-60 kg., grah za krmo po K 3-20 kg., Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Mlinska sita

vseh vrst (volnenih ne) nudi J. Dolnar, Svetje, Medvode.

Hočete ohraniti svojo lepoto?
Hočete imati kakor baržun mehko kožo? Hočete solinjenih peg, mozoljev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo pomado. Občudovani boste! Zavidani! 1 lonček 9—K. No. III. močnejše vrste 12 K. K temu Fellerjevo najfinjšo lilijnomlečno milo 16 K.

Hočete imeti lepe, zdrave lase? Fellerjeva prava Elza Tannochina pomada za rast las doseže bujne lase! Zapreči prhaj, pre-

rano osivenje. Zabranj plešo! 1 lonček 9 K. No. III 12 K. K temu močno terovo milo za umivanje glave 8 K. Šampon 1 K. Mazilo za brke 2 K 50 v in 3 K.

Mučijo Vas kurja očesa? Fellerjev pravi turistovski obliž učinkuje brez bolečin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih oces več! Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala skatljica 4 K — v, velika skatljica 6 K — v.

Zelite se kaj? Fellerjeve Elza umijvalne pastilje (Kolonjska voda) 1 skatljica 7—K. Fellerjev usipalni prašek proti potenju 1 skatljica 6 K. Fellerjev mentolni črtnik zoper glavo- in zobobol 1 skatljica 4 K — v. Fellerjev Elza fluid 8 dvojnatih ali 2 veliki steklenici specialni 36 K. Najboljši parfum z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen. 1 vel. skatljica 12 K. Močna Francovka v steklenicah po 8 K in 22 K. Ovoj in poština posebej a najceneje. — Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica Donja, Elzatrž št. 16, Hrvatska.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomanjkanju krme ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmila pa se primeža dvakrat na teden. Prašek Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, a Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat poizkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prašička ali vola. Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 30-50 poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh in živini, garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Ne smrdi, ne maže perilo. 1 lonček 8 kron. Po pošti 12 kron 50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotovža.

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.

Kranjska hranilnica

v Ljubljani — ustanovljena l. 1820

obrestuje hranilne vloge s

3%.

Kranjska hranilnica je pupilarno varan zavod in jo nadzoruje deželna vlada.

Za plačila zavodu se dajo na razpolago poštne položnice.

Čisti dohodek Kranjske hranilnice je — ne glede na to, kar se odkaže rezervnim zakladom — po pravih določeh v pospeševanje občekoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. — Skupna svota doslej v te svrhe odmenjenih zneskov znaša K 8.761.115-37.

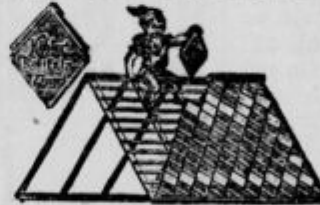
Semensko ajdo

črno in sivo oddaja proti zameni za lepo pšenico Fran Pogačnik, Ljubljana, Dunsjska cesta šte. 36.

Zenske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni

Matija Podkrajšek
brivec, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 32.

Cementna strešna opoka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4799

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 8

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.